

Sygn. akt IIW 542/15

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 czerwca 2015 roku

Sąd Rejonowy w Giżycku w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodnicząca – SSR Bożena Makowczenko

Protokolant – Oksana Mądra

w obecności oskarżyciela: -----

po rozpoznaniu w dniu 08 czerwca 2015 roku sprawy

R. W.

syna J. i W. z d. Bednarz

ur. (...) w T.

obwinionego o to, że: Od dnia 30.06.2014 roku do 30.04.2015 roku w miejscowości M. nie wskazał osoby, której w dniu 08.05.2014 roku o godzinie 11:09:46 w miejscowości M., Gmina M. (...) powierzył do kierowania pojazdem marki F. o numerach rejestracyjnych (...). Kierujący tym pojazdem jadąc z prędkością 93km/h przekroczył dozwoloną prędkość o 43km/h.

tj. o czyn z art. 96§3 kw w zw. z art. 78 ust. 4 i 5

ustawy Prawo o ruchu drogowym

1. Obwinionego **R. W.** uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na podstawie art. 96§3 kw w zw. z art. 24§1 i 3 kw skazuje go na karę grzywny w wysokości 200,00 (dwieście) złotych.
2. Zasądza od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 30,00 (trzydzieści) złotych tytułem opłaty i obciąża go pozostałymi kosztami procesu w wysokości 100,00 (sto) złotych.

Sygn. akt II W 542/15

UZASADNIENIE

W wyniku rozprawy głównej Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 8 maja 2014r. o godzinie 11.09 w miejscowości M. urządzenie fotoradar typu (...) zarejestrowało pojazd marki F. o numerze rejestracyjnym (...), którego kierowca przekroczył prędkość o 43 km/h jadąc z prędkością 93 km/h.

Z danych ewidencyjnych będących w posiadaniu oskarżyciela publicznego wynikało, że właścicielem pojazdu jest (...) Sp. z o.o. w W. a z informacji złożonych przez tę spółkę z kolei wynikało, iż użytkownikiem przedmiotowego pojazdu jest (...) Sp. z o.o. w K..

W oświadczeniu nadesłanym do Straży Gminnej w M. przez ten podmiot wskazano, iż w dniu zdarzenia pojazd ten przekazany był obwinionemu R. W..

Wobec powyższego, wezwano obwinionego do złożenia pisemnych wyjaśnień dotyczących zarejestrowanego zdarzenia, w tym do podania informacji komu powierzony pojazd w dniu zdarzenia.

Wezwanie to dotarło do adresata w dniu 30 czerwca 2014r.

Obwiniony w piśmie z dnia 25 listopada 2014r. podał, iż korzysta z prawa do odmowy składania wyjaśnień i jednocześnie złożył wniosek o umorzenie postępowania.

Podał w nim, iż wprawdzie wyrok SN z dnia 30 września 2014r. nadał Strażom Miejskim prawo żądania od właścicieli lub posiadaczy pojazdów udzielenia informacji kto we wskazanym terminie użytkował pojazd oraz do występowania z wnioskiem o ukaranie z art.96§3kw, ale nie nadał strażom prawa do samodzielnego karania grzywną gdyż prawo takie ma tylko Sąd. Grożenie zatem grzywną jest bezprawne a nadto jest próbą wyłudzenia pieniędzy pod pretekstem mandatu. Obwiniony podniósł, iż straż ma najpierw obowiązek ustalenia sprawcy wykroczenia a następnie można mu wręczyć mandat wraz z pouczeniem. Obwiniony dalej zarzucił, iż nadesłane wzory oświadczeń wysłane zostały bez podstaw prawnej i nie mają mocy wiążącej o czym mowa w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2014r. Wezwanemu nadto nie jest znany status osoby jaki nabył w wyniku takiego wezwania. Obwiniony wskazał, iż jeśli jest osobą podejrzaną korzysta z prawa do odmowy złożenia wyjaśnień, jeśli natomiast jest świadkiem – to uchyla się od odpowiedzi w trybie art.183§1kpk w zw. z art.41§1kpw. W obu przypadkach straż nie ma uprawnień oskarżyciela publicznego i nie może obwinionego ukarać. Nie można też obwinionemu przypisać złej woli i odmowy stanowienia zadość wezwaniu wskazania użytkownika pojazdu ponieważ korzystanie z uprawnień ustawowych nie jest złą wolą, obwiniony ma bowiem prawo obawiać się poniesienia odpowiedzialności za przestępstwo fałszywego oskarżenia i zapewnił, iż gdyby wiedział kto był użytkownikiem pojazdu w chwili wykroczenia z pewnością wiedzą tą podzieliliby się. Zaznaczył obwiniony, iż ustawa nie zrównuje osoby, której powierzono pojazd z osobą kierującą pojazdem czyli popełniającą wykroczenie drogowe, a często kim innym jest osoba, której pojazd powierzono a kim innym jest kierowca popełniający wykroczenie (np. gdy ludzie się zmieniają w czasie jazdy lub gdy pojazd zostaje przekazany kolejnemu kierowcy o czym właściciel lub użytkownik nie musi wiedzieć będąc w tym czasie w innym miejscu). Zdaniem obwinionego kodeks nie zna innej roli dla wezwanego niż świadek lub podejrzany, gdyż wezwany musi podlegać ochronie prawnej przed nieuzasadnioną represyjnością organu. Świadek nie może być jednocześnie podejrzanym gdyż prawa te są odmienne i muszą być sprecyzowane. Nie respektowanie tego stanu rzeczy i obowiązujących przepisów jest co najmniej przestępstwem nadużycia władzy z art.231kk, przestępstwem tworzenia fałszywych dowodów z art.235kk lub przestępstwem zatajenia dowodów niewinności z art.236kk. W podsumowaniu obwiniony zarzucił, iż straż nie ma prawa wymuszać zeznań strasząc odpowiedzialnością za to wykroczenie i nie ma prawa karać właściciela czy posiadacza pojazdu gdy ten korzysta ze swoich praw.

Obwiniony podkreślił znaczenie wydanego w dniu 12 marca 2014r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w którym orzeczono, iż nie ma podstaw prawnych adresowanie do właściciela pojazdu przez uprawniony organ alternatywnego żądania wskazania komu został [powierzony pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie albo przyjęcia mandatu karnego za popełnione wykroczenie drogowe. Jeżeli organ nie ma wątpliwości kto jest sprawca wykroczenia drogowego, co jest warunkiem koniecznym ukarania mandatem, nie może jednocześnie podejmować czynności zmierzających w kierunku ujawnienia innego sprawcy tego wykroczenia. Z drugiej strony, jeżeli organ ma wątpliwości co do tego czy sprawca wykroczenia jest właściciel lub posiadacz pojazdu, to nie może go ukarać mandatem karnym.

Zdaniem obwinionego, takim bezprawnym wezwaniem wszczęto zostało postępowanie a zatem, na podstawie art.190 ust.1 Konstytucji RP oraz art.5§1pkt 10 kpw postępowanie należy umorzyć.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o:

Wydruk z raportu (k.1,3,5), informacja (k.2), oświadczenie (k. 4), wezwanie (k.6-7), dane obwinionego (k.11), kopia świadectwa legalizacji ponownej (k. 9), notatka urzędowa (k.20), pismo obwinionego (k. 15- 19).

Obwiniony R. W. na termin rozprawy w dniu 8 czerwca 2015r., będąc o nim prawidłowo powiadomionym, nie stawił się i nadesłał pisemne wyjaśnienia. Wobec powyższego, na podstawie art.67§3 kpw , rozprawę wobec obwinionego przeprowadzono zaocznie a nadesłane wyjaśnienia Sąd odczytał w trybie art.67§3kpw.

Obwiniony zawarł w nich wnioszek o umorzenie postępowania w sprawie na podstawie art. 5§2pkt1,2,9 i 10 kpw gdyż wnioszek o ukaranie został sporządzony z rażącym naruszeniem art.54§1i art.99kpw, na podstawie niezgodnego z prawem postępowania wyjaśniającego i nieważnego postępowania mandatowego wszczętego bezprawnym wezwaniem alternatywnym typu (...) z dnia 24 czerwca 2014r., z powodu braku skargi uprawnionego oskarżyciela. Wniósł też obwiniony o uniewinnienie.

Podał we wniosku obwiniony, iż w myśl art.1§2kw nie popełnia wykroczenia sprawca czynu zabronionego jeżeli nie można przypisać mu winy i który działa w zakresie przysługujących mu praw.

W niniejszym postępowaniu możliwość orzeczenia winy obwinionego wykluczona jest już przez samo wezwanie wszczynające postępowanie wyjaśniające, tryb jego sporządzenia i załączone wzory oświadczeń. Wysyłanie tego rodzaju dokumentów zostało jednoznacznie zakwestionowane przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 12 marca 2014r., który orzekł, iż nie istnieje podstawa prawna do zastawiania na właściciela pojazdu tego rodzaju pułapki prawnej i tzw. wezwania alternatywne nie mają żadnej wiążącej mocy sprawczej, by w przypadku ich nie wypełnienia czy wypełnienia oraz odesłania przez wzywanego mogły stanowić dowód albo chociaż domniemanie popełnienia wykroczenia. Z tego to powodu postępowanie sadowe winno zostać umorzone.

Obwiniony nadto zarzucił, iż nie był mu znany status osoby jaki nabył w wyniku takiego wezwania. Każda strona postępowania ma swoje prawa zawarte w kodeksie, korzystanie z których bezwzględnie mu przysługuje a o których organ miał obowiązek pouczyć czego nie uczynił. Obwiniony wskazał, iż jeśli jest osobą podejrzaną mógł skorzystać z prawa do odmowy złożenia wyjaśnień, jeśli natomiast jest świadkiem – to uchylił się od odpowiedzi w trybie art.183§1kpk w zw. z art.41§1kpw. W takim przypadku nie zostało ujawnione wykroczenie a straż nie ma prawa do kierowania wniosku o ukaranie do Sądu.

Podobnie jak w piśmie do straży na etapie postępowania wyjaśniającego, obwiniony podkreślił znaczenie wydanego w dniu 12 marca 2014r. wyroku Trybunału Konstytucyjnego, w którym orzeczono, iż nie ma podstaw prawnych adresowanie do właściciela pojazdu prze uprawniony organ alternatywnego żądania wskazania komu został [powierzony pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie albo przyjęcia mandatu karnego za popełnione wykroczenie drogowe. Jeżeli organ nie ma wątpliwości kto jest sprawca wykroczenia drogowego, co jest warunkiem koniecznym ukarania mandatem, nie może jednocześnie podejmować czynności zmierzających w kierunku ujawnienia innego sprawcy tego wykroczenia. Z drugiej strony, jeżeli organ ma wątpliwości co do tego czy sprawca wykroczenia jest właściciel lub posiadacz pojazdu, to nie może go ukarać mandatem karnym.

W przekonaniu Sądu zgromadzony w sprawie materiał wskazuje na to, iż swoim zachowaniem obwiniony R. W. wypełnił znamiona wykroczenia z art.96§3kw.

Nadto, zdaniem Sądu, brak było podstaw by uznać, iż zachodzą w sprawie przesłanki powodujące konieczności umorzenia postępowania o jakich mowa w art.5kpw i z tego to powodu wnioszek obwinionego o umorzenie postępowania nie został uwzględniony.

Ocena ta wynika z następujących przesłanek:

Zgodnie z art.96§3 kw karze grzywny podlega ten kto wbrew obowiązkowi nie wskaże na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Obowiązek takiego wskazania wynika wprost z brzmienia art. 78 ust.4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, zgodnie z którym właściciel lub posiadacz pojazdu jest obowiązany wskazać na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub

używania w oznaczonym czasie, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

Z akt sprawy wynika, iż w dniu 30 czerwca 2014r. obwiniony odebrał od straży gminnej wezwanie do wskazania komu powierzył do kierowania pojazdu o jakim mowa w zapytaniu w dniu 8 maja 2014r. Odpowiedzi na owo zapytanie obwiniony de facto nie udzielił. Nie uczynił tego bowiem w swoim piśmie z dnia 25 listopada 2014r. albowiem pismo to sprowadza się do sformułowania wniosku o umorzenie postępowania w sprawie.

Treść tego pisma a także wywody obwinionego zawarte w przywoływanym wyżej wniosku o umorzenie postępowania w sprawie – w ocenie Sądu - nie wskazują żadnego powodu, który usprawiedliwiałby obwinionego w owym zaniechaniu albo pozwoliłby na przyjęcie, że po stronie obwinionego brak jest winy.

Argumenty obwinionego sprowadzają się w zasadzie do stwierdzenia, iż straż gminna nie miała prawa ukarać obwinionego mandatem karnym wysyłając alternatywne wezwanie do złożenia oświadczeń zakwestionowane przez Trybunał Konstytucyjny. Obwiniony pomija w zupełności fakt, iż straż gminna była uprawniona do tego by domagać się od obwinionego, jako posiadacza pojazdu, udzielenia informacji komu ów pojazd w dniu zdarzenia był przez niego powierzony. Odpowiedź taka ze strony obwinionego nie padła.

Przypomnieć w tym miejscu należy, iż Straż Gminna jest organem, który może żądać od właściciela lub posiadacza pojazdu komu pojazd ten został przez niego powierzony w oznaczonym czasie a nadto, może występować z wnioskiem o ukaranie do Sądu w sytuacji gdy uzna, że doszło do popełnienia wykroczenia z art.96§3kw.

Już w wyniku nowelizacji ustawy Prawo o ruchu drogowym dokonanej ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw [(Dz. U. Nr 225, poz. 1466)] strażnicy gminni (miejscy) w ramach wykonywania kontroli ruchu drogowego zyskali upoważnienie do żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie (art. 129b ust. 7 p.r.d.).

Kwestię tę ostatecznie rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 30 września 2014 r. wydanej w sprawie **IKZP 16/14**, stwierdzając mianowicie, że:

„Na podstawie przepisu art. 17 § 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (j.t. Dz. U. z 2013 r., poz. 395 ze zm.), w brzmieniu po nowelizacji ustawą z dnia 29 października 2010 r. o zmianie ustawy - Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 225, poz. 1466), straży gminnej (miejskiej) przysługują uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia z art. 96 § 3 Kodeksu wykroczeń”.

Obecnie zatem straż gminna ma uprawnienia oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenie z art. 96 § 3 k.w., przewidującego odpowiedzialność za nie wskazanie, wbrew obowiązkowi, na żądanie uprawnionego organu, komu został powierzony pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie.

Wystosowanie takiego wezwania, zgodnie z regułami opisanymi w art.78ust. 4 ustawy Prawa o ruchu drogowym, nie kształtuje w żadnym razie jakiegokolwiek roli procesowej osoby, do której zapytanie to jest wysłane. Następuje to w trakcie czynności prowadzonych przez Straż a które to czynności leżą w kompetencjach straży. Rzeczą oczywistą jest, iż do zadań straży gminnych lub miejskich należy między innymi ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych i czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego - w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym (art.11 ust.1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych). W sytuacji zatem gdy – w ramach uprawnień wynikających z art. 129b ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym a szczególności z uprawnienia wynikającego z art.129bust.4 a mianowicie uprawnień do dokonywania na drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich oraz drogach krajowych w obszarze zabudowanym, z wyłączeniem autostrad i dróg ekspresowych, czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego z użyciem przenośnych albo zainstalowanych w pojeździe urządzeń rejestrujących w oznakowanym miejscu i określonym czasie, uzgodnionymi z właściwym miejscowo komendantem powiatowym (miejskim) lub Komendantem Stołecznym Policji – straż ujawni wykroczenie

drogowe i zarejestruje je, uprawniona jest do prowadzenia czynności wyjaśniających mających na celu ujawnienie sprawy danego wykroczenia. Służy temu między innymi uprawnienie wynikające z art.78ust.4 ustawy a mianowicie możliwość żądania od właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Osoba zapytana w tej sytuacji nie występuje tu ani w roli świadka ani też w roli obwinionego. Jej obowiązkiem jest udzielenie informacji zgodnie z tym zapytaniem jako, że taki obowiązek wynika wprost z treści tego przepisu.

Obowiązku tego nie niweczy także wystosowanie do obwinionego pisma, do którego załączono druki oświadczeń do ewentualnego wypełnienia przez pytanego będące efektem zapytania – jak je określił obwiniony – „alternatywnego”.

W istocie bowiem, na co powoływał się obwiniony, w swoim wyroku z dnia 12 marca 2014r. , w którym to orzeczono o konstytucyjności przepisu art.96§3 kw, Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż w postępowaniu mandatowym, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, funkcjonariusz uprawniony do nakładania grzywny w drodze mandatu karnego może ją nałożyć jedynie, gdy stwierdzi popełnienie wykroczenia za pomocą przyrządu kontrolno-pomiarowego lub urządzenia rejestrującego, a sprawca nie został schwytany na gorącym uczynku lub bezpośrednio potem, i nie zachodzi wątpliwość co do sprawy czynu – w tym także, w razie potrzeby, po przeprowadzeniu w niezbędnym zakresie czynności wyjaśniających, podjętych niezwłocznie po ujawnieniu wykroczenia . W szczególności strażnicy gminni (miejscy) są uprawnieni do wykonywania kontroli ruchu drogowego wobec kierującego pojazdem naruszającego przepisy ruchu drogowego, w razie ujawnienia i zarejestrowania czynu z użyciem urządzenia rejestrującego (art. 129b ust. 2 p.r.d.). W tym zakresie strażnicy gminni (miejscy) mogą żądać od właściciela (posiadacza) pojazdu wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania (używania) w oznaczonym czasie (art. 129b ust. 3 pkt 7 p.r.d.).

Z drugiej strony, jeżeli organ ma wątpliwości co do tego, czy sprawcą wykroczenia przekroczenia dopuszczalnej prędkości jest właściciel (posiadacz) pojazdu, to nie może go ukarać mandatem karnym za to wykroczenie, ale może żądać wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania (używania) w oznaczonym czasie.

Skoro zatem w niniejszej sprawie straż gminna w M. wystosowała do obwinionego takie zapytanie, obowiązkiem obwinionego było na nie udzielić odpowiedzi.

Jeśli chodzi o podniesiony przez obwinionego zarzut wynikający z art.183kpk, wypada tu zaznaczyć, iż jest on całkowicie chybiony albowiem ma ona zastosowanie wyłącznie w sytuacji gdy – podobnie jak świadek - obwiniony może uchylić się od odpowiedzi na pytanie, jeżeli udzielenie odpowiedzi mogłoby narazić jego lub osobę dla niego najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe.

Zagadnienie to poruszał w uzasadnieniu swojego orzeczenia Trybunał konstytucyjny w wyroku z dnia 12 marca 2014r. wydanym w sprawie P 27/13, w którym to Trybunał powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2004 r. (sygn. akt I KZP 26/04 , OSNKW nr 11-12/2004, poz. 102), w którym to SN uznał, że:

„(...) odpowiednie stosowanie – z mocy art. 41 § 1 k.p.s.w. [k.p.w.] – w postępowaniu w sprawach o wykroczenia art. 183 § 1 k.p.k., w jego brzmieniu od dnia 1 lipca 2003 r., nie oznacza, aby osoba przesłuchiwana w charakterze świadka w sprawie o wykroczenie mogła odmówić odpowiedzi na pytanie także wtedy, gdy odpowiedź taka narażałaby osobę jej najbliższą na odpowiedzialność za wykroczenie. Może to uczynić jedynie wówczas, gdy odpowiedź ta mogłaby narazić osobę dla świadka najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. W konsekwencji, także osoba rozpytywana w sposób pozaprocesowy przez uprawniony organ, żądający od niej informacji, którą z mocy przepisu szczególnego ma obowiązek przekazać temu organowi, może odmówić udzielenia odpowiedzi, czyli nie udzielić określonej wiadomości, tylko wówczas, gdy owa odpowiedź (informacja) mogłaby narazić osobę jej najbliższą na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, a nie za wykroczenie. Ustawodawca dopuszcza zatem możliwość postawienia świadka w sytuacji konfliktowej, tak w postępowaniu karnym, jak i w innym postępowaniu, w którym art. 183 § 1 k.p.k. ma zastosowanie, w tym i w sprawach o wykroczenia. Uznaje jednak, że ze względu na wagę wykroczeń nie jest to konflikt na tyle istotny, aby zasługiwał na potraktowanie takie samo, jak obawa narażenia siebie lub osoby najbliższej na odpowiedzialność za przestępstwo”.

Trybunał stwierdził nadto, że wyłączenie odpowiedzialności za wykroczenie określone w art. 96 § 3 k.w. jest możliwe w sytuacji, gdy udzielenie odpowiedzi, komu został powierzony pojazd mogłoby narazić osobę najbliższą właścicielowi lub posiadaczowi pojazdu na odpowiedzialność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Natomiast możliwość narażenia na odpowiedzialność za wykroczenie nie wyłącza obowiązku właściciela lub posiadacza pojazdu wskazania osoby najbliższej na żądanie właściwego organu, jeżeli dopuściła się ona wykroczenia, kierując powierzonym jej pojazdem lub go używając.

Obwiniony nie powołał się jednocześnie na okoliczności ekskulpujące go od zarzutu a mianowicie nie wskazywał aby pojazd ten w dniu 8 maja 2014r. został użyty wbrew woli obwinionego lub bez jego wiedzy.

Takie zachowanie zatem obwinionego wskazuje na świadome działanie a ściśle mówiąc - na zaniechanie obwinionego w wypełnieniu obowiązku udzielenia żądanej przez Straż informacji a tym samym wskazuje na wypełnienie przez obwinionego znamion wykroczenia z art.96§3kw.

W tej sytuacji wina obwinionego nie budzi wątpliwości a swym zachowaniem obwiniony wyczerpał dyspozycję art.96§3kw.

Wymierzając obwinionemu karę grzywny w kwocie 200,00 zł Sąd miał na względzie, że kara ta ma spełnić swoje cele w zakresie prewencji szczególnej wobec obwinionego a także jest adekwatna do wagi popełnionego przez niego czynu i winna wpłynąć na niego wychowawczo.

O kosztach przeczono zgodnie z art.118§1kpw.